

1

„*El nom del Payre e del Filh e del Sant Esperit.*”¹

[„În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.”]

Cântecul cruciadei, I-1 Începutul

Am trecut într-o clipă de la farmecul iubirii la zbuciumul morții. Pe capul meu fusese pus un preț, iar nepoftiții, care au dat buzna în odaia noastră făcând ușa țăndări, râvneau la el. Cu obrazul strivit de o banchetă, îl puteam vedea doar pe cavalerul meu zbatându-se neputincios, deznădăjduit, în încercarea zadarnică de a-mi veni în ajutor, cu funiile care îl țineau legat intrându-i în carne. Noi nu pricepeam încă enigma din care eu făceam parte și, crezându-ne în siguranță, ne lăsaserăm luati prin surprindere. Simteam pe gât, în locul deasupra căruia se înăltase spada, o ciudată senzație, preludiu al tăieturii, al sfărșitului meu. Încercam să mă rog, dar eram fără vlagă. Si în câteva clipe nemăsurate în timp mi-am amintit că, numai cu

¹ *Cântecul cruciadei* a fost scris în provensală, denumită și occitană, limbă prin excelență a trubadurilor din Sudul Franței și din Catalonia. Traducerea în spaniolă urmează între paranteze drepte și a fost consemnată de autorul romanului. (n.tr.)

câteva săptămâni înainte, eram Bruna¹ de Béziers și mi se spunea Doamna Privighetoare.

Aceea fusese o primăvară strălucitoare: eram îndrăgostită și mă simțeam foarte fericită. Nu știam că diavoul era pe cale de a țese un viitor tragic în care eu aveam să mă aflu în miezul unui mister secular, iar dragostea mea va fi cheia de boltă pentru o lume dureros de frumoasă, pierdută pentru totdeauna.

Și mă bucuram de prezent cântând la fereastra versurile galante auzite în noaptea dinainte, privind cireșul în floare din grădina casei mele, dezmirerată de zumzetul albinelor și de acordurile vielei² mele.

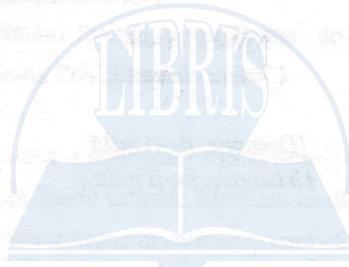
Slugile și oamenii invidioși, surâzători, se opreau în stradă să asculte imnul primei iubiri, acela care se naște din dorința de a iubi și care are vigoarea mugurilor plăpânzi ai plantelor din martie, aceeași care pune în mișcare soarele și luna de pe cer, cea care face inima să bată.

Dacă cineva m-ar fi prevenit, aş fi răspuns, incredulă, râzând. Pentru că eu mă bucuram din plin de primăvara mea, eram îndrăgostită și mă simțeam foarte fericită. Nimic nu exista în afară de aceasta.

Dar amintirile acelea s-au spulberat, ușoare, alungate de tăișul spadei care avea să-mi reteze gâtul și, istovită, am reușit în cele din urmă să șoptesc o rugăciune:

¹ Aproape toate personajele cărții – istorice sau fictive – apar într-o scurtă prezentare la sfârșitul cărții în capitolul intitulat **PERSONAJE**. Cititorul este rugat să îl consulte de câte ori simte că ar fi necesar. Dacă este menționat vreun nume care nu apare în capitolul acela, nota din josul pagini îmi aparține.

² Vielă: instrument cu coarde, precursor al lăutei, la care se cântă atât cu arcușul, cât și ciupind strunele cu degetele (n.a.).

2

*Kyrie eléison,
Christe eléison.*

[Doamne, fie-ți milă,
Hristoase, fie-ți milă.]

Rugăciune

DRUMUL DE LA SAINT-GILLES LA ARLES IANUARIE, 1208

Zărind apele Ronului printre copaci, Peyre de Castelnou, legat¹ papal și abate al mănăstirii Fontfroide, oftă ușurat și, răsucindu-se în să pentru a mia oară, constată că nu erau urmăriți. La mică distanță, aștepta un bac care, traversând fluviul, îi va duce la Arles și, de acolo, ajuns pe pământurile regelui Aragonului, călătoria va fi mai sigură.

Dădu ordin grupului să grăbească pasul leneș al catârilor și cei cinci călugări îmboldiră dobitoacele. Peyre observă cu teamă cel de-al șaptelea animal. Papa îi aștepta povara cu nerăbdare. El îi rugase pe Pontif ca, dacă domnul conte de Toulouse avea să consimtă să i-o înmâneze, să-i permită să ardă imediat conținutul acelor baloturi, dar Inocențiu al III-lea

încuzat; dorea să vadă cu propriii ochi ce anume făcea Biserică să să se clatine. Legatul se înfioră și se întrebă dacă era din pricina asprumii acelei după-amiezi reci de ianuarie sau a fricii.

Doar după discuții tăioase și de teama celor mai rele amenințări – excomunicare și deposedare de pământuri –, reușise să-l înduplece pe arogantul conte de Toulouse. O izbândă de care nu era în stare să se bucure, căci răspunderea de a transporta la Roma acele baloturi îl copleșea pe legat.

– Prea multe riscuri, șopti el pe când privea încărcătura. Prea multe riscuri, diavolul este puternic.

Încercând să străbată acel ținut al ereticilor fără să atragă atenția, aşa cum l-a povătuit fray² Domingo de Guzmán, călătorea fără fast, ca un călugăr oarecare. Roma își sporise în ultima vreme strădaniile de convertire, trimițând zeci de clerici predicatori și s-a gândit că straiele sale cenușii aveau să-l ocrotească, ascunzându-i rangul de legat papal.

Dar când auziră răsunând din spatele lor copitele cailor, vînu patru călăreți, cu chipurile ascunse de vizierele coifurilor și cu scuturi fără însemne; a știut că a greșit atunci când a refuzat o trupă care să-l apere.

– Opreți-i! strigă el. Pentru numele lui Dumnezeu!

Și, apucând hăturile celui de-al șaptelea animal, dădu gînteni catârului său într-o încercare disperată de a străbate în galop scurta distanță care îl despărțea de străjile ce îi vor fi așteptând deja pe bac.

Ca să-l escorteze în misiunea aceea, Peyre alesese foști oameni sau mercenari, acum călugări în abația sa, iar cistercienii?

¹ Prescurtare a cuvântului *fraile* / *călugăr*; folosit ca apelativ, precedând numele acestuia. (n.tr.)

² Ordin religios derivat din cel al Benedictinilor, întemeiat în 1098 de Robert de Molesmes, abatele mănăstirii din Cîteaux (*Cister*, în spaniolă). Se caracterizează prin revenirea strictă la regulile Sfântului Benedict, printr-o mare austerație și practicarea de către călugări a îndeletnicirilor manuale. (n.tr.)

au încercat să-i acopere spatele scoțând spadele ascunse sub veșminte.

— Stați pe loc! strigă fray Benet, cel care avea comanda. Legație papală! Dacă nu vă supuneți, pedeapsă cu excomunicarea! Rămâneți unde vă aflați!

Dar cavalerii nu se opriș; alcătuiau un șir solid ca o pană de despicat și, ajutați de o forță mai mare și de înălțimea șeilor, își deschiseră calea prin care unul dintre ei se aruncă, fără să i se opună rezistență, asupra lui Peyre care fugea. Acesta, auzindu-l în spatele său, îmboldi și mai tare dobitocul, dar călărețul îl ajunse numai de către și îi înfipse cu toată puterea în spinare sulița pe care o înălțase, străpungându-l ca pe o potârniche. Ecleziarul simți o lovitură brutală; urmă imediat durerea și, când își duse mâinile la pântece, observă un vârf mare și ascuțit de fier care îi ieșea din măruntăie. Lancea aceea scurtă îi străpunsese cămașa de zale pe care o purta sub rasă, zadarnică pavăză la o distanță atât de mică, și îi zdrobise șira spinării cu un trosnet înflorător. Își pierdu cunoștința chiar înainte ca trupul să i se izbească de pământul înghețat.

Când își veni în fire, își aminti totul. Se văzu pe ceva care părea o saltea de paie, încunjurat de lumânări și de călugării săi. Căută arma ucigașă, dar în locul ei găsi niște cârpe pline de sânge și multă durere. Nu simțea nimic mai jos de rană, știu că era pe moarte și dori ca totul să se termine de îndată ce se va putea spovedi.

— Povara de pe cel de-al șaptelea catâr, șopti el. Unde este?

— Au furat-o, părinte, răsunse fray Benet, cu capul plecat.

Abatele închise ochii în vreme ce îi sporea zbuciumul; știu răspunsul chiar înainte de a fi formulat întrebarea.

— Doamne Dumnezeule, era moștenirea diavolului, bolborosi el. Ar fi trebuit să o fi ars!

La spovedanie, îi încredință lui Benet misiunea de a se duce la Papă, de a-i povesti cele întâmplate și de a-i implora iertarea pentru el, legatul său, bietul abate al mănăstirii

Funtfroide, al cărui suflet va îndura în purgatoriu supliciu celei mai mari dintre nereușite.

Din neglijență sa, răul va continua să stăpânească în Occitanie¹, poate că se va răspândi chiar în toată lumea și se rugă la Domnul Dumnezeu cerându-i îndurare.

Când cocoșul, cu cântul său strident rupse monotonia tristelor litanii îngâname cu glas stins de către călugări, abatele încearcă să se ridice în capul oaselor. Se străduia să-și deschidă căt mai larg gura.

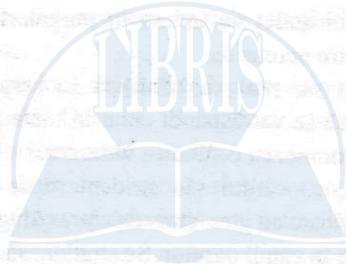
Călugării crezură că încearcă să-și mai ia o ultimă gură de aer. Dar se înșelau: aceea era frică. Lui Peyre i se părea că sună în glasul cocoșului hohotele de râs ale diavolului scăpat din baloturi.

Și șoptind „vade retro, Satana”² se prăbuși pe salteaua de piatră, dându-și obștescul sfârșit.

În curând, se iviră zorile unei zile încărcate de nori grei, negri, de furtună.

¹ Denumire a ansamblului de regiuni din jumătatea sudică a Franței de vest, corespunzând ariei de răspândire a limbii occitane sau *oc*, dialect roman vorbit în Evul Mediu din care a luat naștere limba provensală, și în care se exprimau trubadurii. (n.tr.)

² În latină în original, „mergi înapoia mea, Satana!”, conform Bibliei, Noul Testament, Evanghelia după Marcu, 8:33. (n.tr.)

3

*„De la zidurile cetății Montpellier până la Bordeaux,
o manda tot destruire, și vas lui se revela.“*

[„De la zidurile cetății Montpellier până la Bordeaux,
(Papa) poruncește să fie nimicit oricine i s-ar împotrivi.“]

Cântecul cruciadei, I-5

ROMA, MARTIE, 1208

Încheind rugăciunea, papa Inocențiu al III-lea, maiestuos, își înălță spre cer mâinile în mănuși albe pe care sclepea rubinul din inelul său. Cei doisprezece cardinali care îl înconjurau pe Pontif – purtând pe cap mitrele bătute în pietre prețioase și acoperiți cu feloane cu briliante și broderii în aur, argint și perle – răspunseră „amin“ în cor.

Zeci de lumânări făceau să strălucească masivele ziduri romanice ale templului, dar Papa se îndreptă spre cea care se ridica dintr-un sfeșnic înalt, așezat în mijlocul transeptului. Se opri acolo și, cu un gest solemn și viguros, luă mucarnița pe care i-o oferea un călugăr cu tonsură, o ridică amenințător deasupra singurei lumânări de culoare neagră. Lumânarea avea un nume scris pe ea, același pe care îl rosti Inocențiu când o stinse:

– Raimond al VI-lea, conte de Toulouse.

Papa înăbuși, ceremonios, flacăra cu căpăcelul de metal și, când aceasta se stinse, încheie ritualul de excomunicare.

Contele de Toulouse înceta să mai facă parte din comunitatea catolică. Nu va mai fi admis în nici o biserică, nici nu va mai putea primi tainele bisericești, nici să mai aibă de-a face sau să î se dea ajutor de către vreun creștin, nici măcar ca să fie îngropat. Cadavrul său va fi devorat de jivine. Oricine îl putea despua de bunuri și pământuri, căci pierduse dreptul de a le mai păstra.

Asprii ochi albaștri ai lui Arnaut Amalric¹, legat papal și abate general al puternicului Ordin al Cistercienilor, se ațințiră asupra lui, fraj Domingo de Guzmán, iar acesta îi susținuse privirea.

Rivalitatea pe care cei doi o purtau de multă vreme tocmai se rezolvase în favoarea abatului.

Cu doi ani înainte, în primăvara anului 1206, legații papali Arnaut Amalric și Peyre de Castelnou se convinseră de insuccesul predicilor lor împotriva catarilor. Descurajații cistercieni s-au întâlnit la Montpellier cu doi străini: Diego, episcop de Osma, și Domingo de Guzmán.

Aceștia revineau dintr-o călătorie prin nordul Europei în misiune diplomatică din însărcinarea regelui Castiliei și fusese să-l viziteze pe Papă cu scopul de a-i solicita permisiunea de a fi misionari în Țările baltice, unde existau atât de mulți păgâni. Inocențiu al III-lea, impresionat de credința castilienilor, a vrut ca ei să predice în Occitania.

La Montpellier, Domingo și episcopul său i-au convins pe legații papali să renunțe pentru o vreme la pompa și fastul exagerate ale înaltelor funcții din cadrul bogatului Ordin al

¹Cunoscut în istoriografie și sub numele de Arnaud Amaury. (n.tr.)

Cistercienilor și să predice aşa cum o făceau ereticii catari¹ și valdezi². În sărăcie și umilință, potrivit învățăturilor lui Hristos.

Mișcați de entuziasmul castilienilor și mai cu seamă mulțumită sprijinului oferit lor de către Pontif, legații i-au urmat pe Domingo și pe episcopul acestuia în predicile lor pe meleaguri occitane, acceptând chiar și polemici publice cu eretici și ovrei, uneori în piețele satelor, alteori în castele.

Dar, după ce au îndurat câțiva ani mizerii, umilințe și batjocuri, legații Arnaut și Peyre au ajuns la concluzia că progresul obținut nu era îndeajuns și că erezile continuau să se răspândească de o manieră alarmantă și inevitabilă. Au hotărât să revină la vechiul lor stil bazat pe pedeapsa divină, pe amenințare și intimidare.

Nu astfel a procedat Domingo de Guzmán care, după moartea episcopului său Diego, întemeiese Ordinul Predicatorilor³ ca să continue cu umila sa strădanie de răspândire a cuvântului lui Iisus Hristos și a iubirii sale frătești.

Cuvintele polemicii feroce, rostite cu câteva ore mai înainte, răsunau încă sub bolțile bisericii:

¹ Cunoscuți și ca *albigensi*, după numele orașului Albi din sudul Franței de azi, adepti ai unei mișcări religioase apărute în secolul al XII-lea. Împotriva lor, Biserica catolică, la îndemnul papei Inocențiu al III-lea, a declanșat o cruciadă în anul 1209, dar persecuțiile au durat până în 1244, când a căzut ultimul lor refugiu, castelul fortificat de la Montségur, eveniment istoric în jurul căruia Jorge Molist a clădit intriga romanului său *Întoarcerea catarilor*, apărut în anul 2007 la Editura RAO, în traducerea subsemnată. Declanșarea cruciadei împotriva catarilor constituie tema romanului de față. A se vedea la sfârșitul cărții capitolul intitulat **CONCEPTE MEDIEVALE**. (n.tr)

² Membrii unei secte întemeiate de Pierre de Valdo sau Valdès (1140-1217), un bogat negustor din Lyon care s-a convertit în 1176 la sărăcia absolută și a creat un grup de adepti numiți „Sârmâni lui Hristos“. A se vedea la sfârșitul cărții capitolul intitulat **CONCEPTE MEDIEVALE**. (n.tr)

³ Numit și al Dominicanilor, după numele întemeitorului său. (n.tr)

– Metodele voastre au dat greș, Domingo, striga Arnaut, abatele Ordinului Cistercienilor. De sub vesmintele sale lăunuse ieșea la iveală niște cizme din piele de bună calitate. Vorbindu-le, Domingo simți dalele și mai reci sub picioarele sale desculțe. Am trimis zeci de misionari și, în loc să-i convertească pe eretici, aceștia sporesc pe zi ce trece.

– Ati trimis niște călugări rotofei, obișnuiați cu litanile și rugăciunile de mănăstire și care ignoră realitățile satului; nu sun să predice în Sud, răspundea Domingo. Unii au venit pe cări, alții pe cai, și nici măcar nu vorbesc pe limba lor. Aveau intenția să-i convingă pe occitanii de rând vorbindu-le în latinește sau în graiul francilor numit oil!! Dar nici măcar nu se făcea înțelești!

– Cuvântul adevarat al lui Dumnezeu trebuie să fie recunoscut de către drept-credincioși indiferent de cum este rostit, spuse Arnaut pe un ton sentențios, ridicându-și bărbia.

– Predicatorii eretici sosesc ca țesători ambulanți, medici sau pantofari, muncesc printre oamenii din sat, le vorbesc pe limba lor, îi conving. Nu îi copleșesc cu biruri pentru ridicarea bisericilor și întreținerea clericilor, căci oamenii lor își duc traiul din propria muncă. Sunt un exemplu de austerație, mânâncă doar vegetale și pește...

Un tablou mare acoperea zidul din spatele lui Arnaut. Un impresionant înger al Apocalipsei cântărea sufletele, reprezentate printr-o mulțime de capete care se ieau din platanul adânc al balanței romane, dar un diavol trăgea, încercând să-i cușinăde pe nefericiti aceia în infern. Tușele ferme ale artei române, în culori primare despărțite prin linii negre, îi confronțau scenei forță și dramatism tragic. Domingo se identifica cu îngerul salvator al sufletelor și, neliniștit, se gândi că adversarul său era acel diavol șarlatan care îl întrecea.

⁴ A se vedea la sfârșitul cărții capitolul intitulat **CONCEPTE MEDIEVALE**. (n.tr)